

آشنایی با عملیات والفجر 4

دشت وسیع و دره شیلر میان شهر مرزی بانه و مریوان با فرورفتگی خاصی که از خاک عراق به داخل ایران دارد ، در گذشته و در تاریخ جنگ تحمیلی منطقه مهمی به شمار می‌رفت. بلندی‌های سورن، سورکوه و کانی مانگا در دهانه این دشت قرار دارند.

عملیات والفجر 4 در سه مرحله و با هدف وصل این بلندی ها به یکدیگر در خط خودی، از روز 27 مهرماه 1362 به مدت 33 روز در منطقه جبهه شمالی سلیمانیه و پنجوین انجام شد.

حمله ساعت 24 و با رمز یا الله ... با الله ... یا الله در منطقه‌ای به وسعت صدها کیلومتر مربع آغاز شد. نیروها در دو محور بانه و بلندی‌های لری، گرمک، کنگرک و در محور مریوان و بلندی های پنجوین به نام زله ، مارو و خلوزه به پیشروی پرداختند.

در مرحله دوم پس از گذشت دو روز از مرحله نخست، بلندی های سورن و کانی مانگا و چندین نقطه دیگر آزاد شد، اما بر اثر پاتک‌های دشمن روی قله های کانی مانگا، برخی از مناطق دست به دست شد و نهایتا در اشغال دشمن باقی ماند.

مرحله سوم عملیات روز 2 آبان ماه 1362 به اجرا درآمد. **سپاه پاسداران** تنها با 25 گردان وارد عمل شد و در مجموع 1000 کیلومتر مربع شامل 300 کیلومتر مربع از اراضی ایران و 700 کیلومتر مربع از اراضی **عراق** آزاد شد و معابر نفوذی گروهک های نفوذی ضد انقلاب به داخل **ایران** در دره شیلر مسدود گردید.

این عملیات را 8 تیپ و دو گردان از سپاه و 1 لشکر پیاده از ارتش به انجام رساندند . فرآیند این عملیات، تصرف پیشرفتگی دشت شیلر، شهر و پادگان پنجوین و گرمک عراق و تسلط بر 13 شهر و روستای عراق ، همراه با 19000 تن کشته و زخمی و اسیر و نابودی ده‌ها گردان و گروهان کماندویی و مخصوص دشمن بود.

دستاورد دیگر این عملیات خارج ساختن شهر مریوان از زیر دید و تیر دشمن و فراهم سازی مقدمات عملیات بعدی در استان سلیمانیه عراق بود.

موقعیت منطقه عملیاتی:

دشت شیلر با فرورفتگی خاص خود ، واقع در مرز دو کشور ایران و عراق و در حد فاصله دو شهر مریوان و بانه قرار دارد. این منطقه از جمله مناطقی است که طی قرارداد 1975 الجزایر ، به دلیل وجود ارتفاعات جانبی آن به شکل مرزبور (فرو رفتگی در داخل خاک ایران) تعیین شد.

از جمله مهمترین ارتفاعات این منطقه سورن ، سورکوه و کانی مانگا است که دهانه دشت شیلر را تشکیل می دهد. همچنین در دشت شیلر ، شهر پنجون قرار دارد که ارتفاعات مشرف بر آن پنجون یا زله نامیده می شود.

ضمناً شهر پنجون عراق، شهر نظامی است که مدتها قبل از عملیات والفجر 4 از سکنه بومی تخلیه شده بود. دشمن نیز با اطلاع از عملیات والفجر 4 و خصوصاً هنگام دستیابی بر ارتفاعات مشرف بر شهر، بخش عمده از شهر را منهدم نمود و به ویژه تابلوها و نشانه‌هایی که حاکی از موجودیت شهر بود، از میان برد.

اهداف عملیات:

اهداف از عملیات والفجر 4، اتصال ارتفاعات سورن به سورکوه بود که نتایج زیر را در پی داشت:

- تصرف پیشرفتگی دشت شیلر تا بدین وسیله ، گذشته از کوتاه شدن خط پدافندی ، در نیروهای پدافندی صرفه جوئی بعمل آید.
- مسدود ساختن راه تردد ضد انقلاب که عمدتاً از دشت شیلر انجام می شد.
- تصرف شهر پنجون عراق.
- تصرف پادگان پنجون و گرمک عراق.
- تسلط بر 13 شهر و روستای عراق.
- انهدام نیروهای دشمن.
- خارج کردن شهر مریوان از زیر دید و تیر دشمن.
- فراهم سازی مقدمات عملیات در استان سلیمانیه عراق.

طرح مانور:

با در نظر گرفتن ارتفاعات یاد شده و تسلط بر هر کدام قسمتی از اهداف این عملیات را تأمین می نمود. عملیات از دو محمو عمده که یکی از آنها بانه و دیگری مریوان بود ، طراحی گردید.

- مرحله اول مانور: در محور بانه تأمین ارتفاعات لری ، گرمک و کنگرک و در محور مریوان ارتفاعات پنجون ، مارو و خلوزه هدف بود.

- مرحله دوم مانور: تصرف ادامه ارتفاعات سورت و کانی مانگا بود که عملیات را تکمیل نمود و ارتفاعات سورن و سورکوه را به هم متصل می کرد.
- سازمان رزم هم عبارت بود از: 8 لشکر و 2 تیپ از سپاه پاسداران و 1 لشکر پیاده از ارتش.

تلفات دشمن:

با انجام این عملیات 200 تن از رزمندگان اسلام از اسارت افراد ضد انقلاب بیرون آمدند. ارتش عراق در طول این عملیات 10 فروند هواپیما، یک فروند هلیکوپتر، بیش از 90 دستگاه تانک و نفربر زرهی، 200 دستگاه خودرو و انبوهی از سلاح و مهمات خود را از دست داد و 5 دستگاه تانک و نفربر، 10 دستگاه لودر و بولدوزر، 200 دستگاه خودرو سبک و سنگین، 20 قبضه سلاح ضد هوایی سام 7، مقداری وسایل مخابراتی، مهمات و سلاح های سبک و سنگین از دشمن به غنیمت نیروهای ایرانی در آمد.

در این عملیات سردار علی رضاییان فرمانده قرارگاه مقدم حمزه سدالشهدا در منطقه به شهادت رسید.

خلاصه گزارش عملیات:

- نام عملیات : والفجر 4
- زمان اجرا : 1362/7/27
- مدت اجرا : 33 روز
- مکان اجرا : منطقه شمالی شهر پنجوین عراق در جبهه شمالی جنگ
- رمز عملیات : یا الله ... یا الله ... یا الله
- تلفات دشمن : 19000 نفر کشته ، زخمی و اسیر
- ارگان های عمل کننده : سپاه و ارتش